

Oplevelser på en tur til Müritz See af Bjarne Nielsen

I dagene d. 19.-23. maj 2003 var vi 7 ornitologisk interesserede herrer afsted på tur til området omkring Tysklands største sø, Müritz See. De syv var udover undertegnede Martin Jessen (Gråsten), Orla Jessen (Egernsund), Egon Jensen (Haderslev), Morten Nielsen (Bøjden), Kaj Abildgaard og Anker Hansen (begge Sønderborg). Vi havde på forhånd fået en del information om området af turens planlægger og leder, Orla. Informationen omfattede bl.a. tre rapporter fra tidligere ture til området. Det drejer sig om DOF-Viborg & DOF-Ringkøbings ture i 1992 og 1995 samt DOF-Københavns tur i 2002.

I de tre rapporter var bl.a. alle de mange arter nævnt, som man kunne forvente at se og høre. Og som det skulle vise sig, var artslisterne ikke helt ved siden af. I det følgende vil jeg fortælle om nogle af de mange oplevelser, vi fik på turen. Alle de oplevelser, jeg har udeladt, var såmænd heller ikke dårlige, men hvis jeg skulle beskrive alle de fugle, vi så på turen, kunne jeg fylde flere numre af Panurus, og det er "den gamle redacteur" vist ikke indstillet på.

D. 19. maj 2003

Ludwigslust

På vej til vores første stop på turen, frokostpausen ved Lewitz Fischteiche, havde vores turleder heldigvis ikke helt styr på de gamle østtyske veje, så på et tidspunkt, måtte vi lige holde ind på en mindre landevej lidt sydøst for Ludwigslust for at tjekke med kortet. Medens Orla fandt ud af, hvor vi var, og hvilken vej vi skulle, benyttede vi andre lejligheden til at strække ben. Det gav først en Sydlig nattergal, der sang i hegnet langs vejen. Et stykke længere nede ad vejen fandt jeg i al ubeskedenhed en Hortulan, der sad og sang i et vejtræ. De fleste af de andre nåede at høre den, og enkelte så den, da den fløj et stykke bort fra os. Det var rimeligt heldigt, at vi netop skulle stoppe, hvor den slog sine folder, for det blev faktisk turens eneste af sin art.

Da Orla havde fået styr på kortet og vejen, fortsatte vi, men vi nåede ikke ret langt, før vi kom til en stor, ret åben kornmark med en mindre by i baggrunden. Over marken svævede 3 Hvide storke. Da vi stoppede for at nyde synet af dem, opdagede vi, at der også var 3 Røde og 1 Sort glente i luften, og da vi fik teleskoperne stillet op, kom 5 Havørne til syne i det fjerne over byen og den nærliggende skov. Medens vi nød synet af alle de store vingefang, akkompagnerede en Græshoppesanger fra markens korn.

Foto 1

Udsigt mod vest over Lewitz Fischteiche med krat, hvor der bl.a. yngler flere par Pungmejser

Lewitz Fischeiche (foto 1)

Opholdet ved Lewitz gav en del spændende fugle - og ikke mindst padder ! Allerede da vi stod ud af bilerne, hørte vi Klokkefrøernes kraftige stemmer fra nogle fugtige områder, der ligger lige nedenfor vejen. I buskadserne langs vejen og ned mod søen var der bl.a. Kærsangere, Sydlig nattergal og Fyrremejse. En lille tur på en sti langs rørkanten gav to meget flotte Pungmejser, der satte sig i toppen af henholdsvis Tagrør og Dunhammer, og begge lod sig beskue på et par meters afstand, medens de samlede materiale til de reder, de var ved at bygge inde i krattet. Vi fandt med noget møje den ene rede (vi så den fra stien !), der endnu kun var en ring hængende ca. 1-2 m oppe i et lille birketræ.

Ude over selve søen så vi først 3 siden 5 Hvide storke samt 2 Havørne og 1 Fiskeørn. Da vi havde konsumeret de medbragte madpakker og skulle til at stige ind i bilerne igen, opdagede vi en han af Rødrygget tornskade, der sad i toppen af det nærmeste træ. Vi nød synet af ham et stykke tid, inden vi fortsatte vores tur.

Mellem Rechlin og Boek

Kort før vi kom til vores bestemmelsesby Boek, opdagede vi en flok Traner, der gik og fouragerede på en mark. Der var 22 ialt, som villigt lod sig studere, indtil vi ca. ½ time senere fortsatte til Boek.

Boeker Mühle Fischeiche

Vi havde lige tid tilovers, så vi besluttede os for at kigge lidt på fiskedammene også kaldet Boeker Mühle Fischeiche. Det var slet ikke nogen dårlig ide. Straks da vi kom op i det ene af de to store fugletårne, fik vi øje på en Sort glente, der sad i toppen af det nærmeste træ. Den blev siddende i lang tid, medens vi fik mulighed for at nyde en Drosselrørsanger i dammens tagrør, en Rød glente, 3 Havørne i luften sammen, en Pungmejse samt 1 Rødrygget tornskade. Tornskaden gjorde et stort nummer ud af at moppe den Sorte glente, der dog blev siddende i toppen af "sit" træ.

Pladsen

Efter endnu ½ time fortsatte vi til pladsen, hvor vi skulle bo. Orla skulle lige hente en nøgle i receptionen, så vi kunne komme ind på pladsen. Imens benyttede vi andre igen lejligheden til at strække ben. Det gav en syngende Pirol tæt ved og en overflyvende Lærkefalk !

Boeker Mühle Fischeiche

Om aftenen var et par af os igen nede ved fiskedammene - og de svigtede os heller ikke den gang. Udover hele 4 Drosselrørsangere var der igen Pungmejse, og derudover kunne vi nyde synet af 2-3 omkringflyvende Rødhovedet ænder samt høre Rørdrum, Sydlig nattergal og en enkelt Savisanger. På vejen "hjem" til pladsen lykkedes det os lige at få en Skovhornugle i en fyrreplantage, der ligger op til og udenom pladsen.

Vi var lidt skuffede over ikke at have set de Rødhovedet ænder så godt, men Orla mente, at vi næste dag nok skulle få 10-12 stykker at se i en af de andre fiskedamme ved Boeker Mühle. Så vi væbnede os med tålmodighed og forventning.

D. 20. maj 2003

Boeker Mühle Fischeiche

Tidligt op og ud at hente de lejede cykler - og så ellers afsted på en ny begivenhedsrig dag. Vi startede med at kigge på nogle af de andre fiskedamme ved Boeker Mühle. Ved de første så vi de første "ordentlige" Rødhovedet ænder, som blev indgående studeret. Derudover hørte vi de første af

(skulle det vise sig) mange Rødtoppede fuglekonger i de allestedsnærværende fyrreskove. Rovfuglene var et kapitel for sig: ...på kort tid havde vi Sort glente, 8 Havørne i luften samtidig, 2 Røde glenter, Hedehøg og et par Musvåger.

Vi fortsatte for at komme til den fjerneste af dammene. Turen derud gav bl.a. Løvfrø, Traner og Græshoppesanger. Da vi kom frem til den sidst dam, blev vi alle noget ... ja nærmest chokerede. Der lå nemlig ikke 10-12 Rødhovedet ænder, som Orla havde lovet, nej der lå ikke mindre end 75 (!!!). Et syn for guder - og det blev jo ikke dårligere af de 53 Knarænder der lå foran de Rødhovede, samt enkelte Skeænder, turens eneste Pibeand, en Mudderklire (også turens eneste), en koloni af Fjordterne, syngende Drosselrørsanger plus en Trane og to gamle Havørne hængende lige over hovedet !! Vi var alle enige om, at der nu virkelig skulle noget storslået til for at toppe denne oplevelse - men selvfølgelig lykkedes det sidst på dagen !!

Efter en cykeltur på 30-35 km havde vi fået en række nye fugle i bogen, bl.a. Hedelærke, Lille korsnæb, masser af Topmejsler, Rørhøg og Sortspætte, kom vi tilbage til vort hus, hvor vi efter et passende aftenfoder, tog på en mindre tur til området omkring den nærliggende lille sø Prelitz See.

Foto 2

Prelitz See hvor der på samme tid sang 3 Drosselrørsangere, 1 Savisanger, 1 Flodsanger samt flere almindelige og Sydlige nattergal samtidig med, at vi havde fiskende Isfugl og rastende han af Rødhovedet and.

Prelitz See (foto 2)

Allerede på vejen ned til Prelitz See blev vi mødt af syngende Pirol og Hedelærke, og da vi nærmede os søen, kunne vi straks høre en Flodsanger fra den modsatte side af vejen. Den sad frit fremme og sang for fuld hals, medens den blev overbegloet af syv begejstrede ornitologer. Meget hurtigt bemærkede vi, at Flodsangeren ikke var alene. Ved Prelitz See lige bag os sang først en, så to og siden tre Drosselrørsangere, medens en Isfugl det ene øjeblik sad i rørene og det næste var ude at fiske i søen. Fedt syn - med lige så fed baggrundsakkompagnement. Pludselig blev koret udvidet med en Savisanger og kun lidt senere sluttede endnu en Flodsanger sig til. Behøver jeg at fortælle, at vi var ved at gå i ekstase over alle disse fede sangere, der sammen med de almindelige og Sydlige nattergale, der sang overalt, gjorde denne superbe aften til en helt speciel oplevelse, der lige blev sluttet af med, at en flot han Rødhovedet and kom flyvende til og gik ned i den lille sø. Da vi ikke kunne rumme mere og luskede tilbage med vore cykler, fløj 13 Traner forbi på sin vej til overnatning.

Halleluja for en dag det havde været :-)

D. 21. maj 2003

Igen tidligt op og afsted på turens længste etape. En cykeltur på næsten 50 km på en ikke helt ny damecykel med en sadel, der ikke var beregnet til en ømtfindtlig dansk herremås men derimod til en bredrø... østtysk Mutti. Det kan godt være, at det var noget, der kunne mærkes sidst på dagen ! De sidste 10-15 km blev i flot "stil" klaret stående i pedalerne.

Foto 3

Binnen Müritz der er en oversvømmet birkeskov med bl.a. et mylder af Savisangere. I det tuede område ca. midt i billedet fouragerede 6 Traner.

Binnen Müritz (foto 3)

Turen gik igennem Binnen Müritz, der er et kæmpeområde, hvor en tidligere birkeskov er blevet oversvømmet, hvilket har givet et nærmest grotesk men samtidig ekstremt spændende landskab. Fuglene synes åbenbart også om landskabet, for udover Sortspætte, Vandrikse, Sivsanger, Græshoppesanger og Rørsangere var der Savisangere nærmest overalt. Langs med stien, som vi cyklede på, sang ihvertfald mindst 10. Hvis vi går ud fra, at tætheden af Savisangere er den samme i hele området, burde den samlede bestand tælles i hundreder !!

Fra to af de store flotte fugletårne, der står ved området, så vi bl.a. Rødhovedet and, overflyvende Fiskeørne samt to Havørne, hvis rede vi kunne se ikke langt derfra. Fra tårnene så vi også Rødglen og turens eneste Sortterne i Spechersee lige nordøst for Binnen Müritz. Lige nedenfor det nordligste tårn gik seks Traner rundt i det fugtige område, og i det fjerne fløj 25 stk ind over skoven.

Federow

Et af målene for dagens tur var en lille by ved navn Federow. Den blev selvfølgelig hurtigt omdøbt til "Fedterøv", men ikke desto mindre så sad der en Flodsanger i den første have, vi kom til, i byen, og da vi kom ind i "centrum" og ville holde en spise- og drikkepause, blev vi mødt af en ivrigt syngende Gulirisk. Så medens russisk suppe, kaffe og chokoladekiks blev sat til livs, havde vi Gulirisk-sang og overflyvende Fiskeørn samt Sort glente. Ikke ilde !! Jeg bør måske lige undlade at nævne, at gaden, som cafeen ligger i, hedder Damerower Strasse, hvilket selvfølgelig med tilbagevendende maskulin humor blev til Damerøv-Strasse.

Schwarzenhoff (foto 4)

På vejen videre fra Federow kom vi forbi flere elmaster, hvorpå der var monteret rede til Fiskeørne, og ihvertfald to af dem var optaget af hvert sit par. I samme område havde vi turens eneste Duehøg, samt endnu en melodisk syngende Hedelærke.

Foto 4
Elmast med fiskeørnerede ved
Schwarzenhoff

D. 22. maj 2003

Idag skulle vi heldigvis kun ud på en mindre cykeltur. Det var ihvertfald min bagdel overmåde glad for. Den var blevet alvorligt strabadseret under de første to dages ture, hvor det nærmest forekom, som om at vi skulle køre på alle de mest umulige stier, der var i området. Vi cyklede på regulære skovstier, på cykelstier lavet af betonblokke (gadagung-gadagung-gadagung...), på stier fyldte med rødder fra fyrretræerne, men oftest på veje hvor underlaget bestod af sand, sand og atter sand.

Prelitz See

På vej til nabobyen Rechlin var vi lige forbi Prelitz See. Ved vejen ned til søen gik to Traner og fouragerede på en mark, medens en Rød glente gled hen over os, og nede ved søen havde vi igen Flodsanger og et par Drosselrørsangere. Og medens vi stod der, kom først en Havørn hen over vore hoveder, og dernæst hang to Fiskeørn lige over os (foto 5). I området har man rigtig gode muligheder for at øve sig på Nattergale-stemmer, da der er masser af syngende både almindelig og Sydlig.

Foto 5
Fiskeørne over Prelitz See

Rechlin

På vej til Rechlin passerede vi også en gammel kasserne, hvor vi bl.a. havde syngende Gulirisk, Husrødstjert og Sydlig nattergal. Da vi kom til byen, Rechlin, skulle vi ind at handle i Netto. Netop som vi var på vej ind ad døren, kom en Gulirisk flyvende til og satte sig et lille træ lige udenfor butikken, hvor den blev studeret og fotograferet ivrigt (foto 6).

Foto 6
Syngende Gulirisk ved Netto i Rechlin

Efter handleriet var vi blevet tørstige og søgte ned mod søen, hvor der var et hotel med udkænkning næsten ved søbredden. Det viste sig at være alletiders. Udover kølige fadøl og lidt fast føde, havde vi Drosselrørsanger under hele opholdet, og indimellem kom Gulirirken forbi og gav en strofe med. Derudover kom en Rød glente forbi og gled lige hen over hovedet på os.

Boeker Mühle Fischteiche

Om eftermiddagen var Morten og jeg et smut nede ved fiskedammene. Der var ikke mindre end tre Drosselrørsangere, Sort glente, Musvåge og Pungmejse - og som det måske allerbedste denne eftermiddag en forbigående Svalehale, som vi blev meget misundt af de øvrige deltagere.

D. 23. maj 2003

Pladsen

Den sidste oplevelse på turen havde jeg helt for mig selv om morgenen på afrejsedagen. Turens sidste morgen skulle udnyttes, så tidligt op og ud og....føj det øsregnede. Ikke desto mindre SKULLE jeg ud og tak for det !!

Allerede i skoven lige udenfor huset var der et par Sortspætter, der fløj larmende rundt efter hinanden. De lokale ynglende Sjaggere var også igang.

Bolter Kanal (foto 7)

Jeg gik ned til kanalen, der afgrænser pladsen mod syd, og hvor vi flere gange i de foregående dage havde haft bl.a. Isfugl. På trods af regnen sang Nattergalen stadig lige intenst, og Tranerne kunne høres trompetere i det fjerne. Jeg gik op langs kanalen til alléen med de store popler, og der - lige over mit hoved - var Pirolerne i fuld gang. Der var tre hanner i sangdyst for at imponere en enlig hun. Umiddelbart så fuglene ikke ud til at ænse mig. De fløj frem og tilbage melodisk fløjtende. Hannerne fulgte hende uanset hvor hun fløj hen, og de satte sig hver gang kun ca. 10 cm fra hinanden og forsøgte at overgå hinanden i dysten på sangstyrke og udholdenhed. De store åbne popler gjorde, at jeg havde frit udsyn hver gang, Pirolerne flyttede sig. De gule farver var utroligt intensive - især på de yderste halefjer. Jeg havde ikke før lagt mærke til, at hannernes hale har så store gule "hjørner", der kontrasterer kraftigt mod den sorte halebasis og de midterste sorte halefjer, men det var meget tydeligt og flot, når man så dem lige nedefra.

Foto 7
Stemmingsbillede fra Bolter Kanal, hvor Isfuglen viste sig mange gange, og hvor der var Pirol i træerne tæt ved.

Det blev som sagt den sidste oplevelse fra Müritz-området, men de fem dage havde budt på så mange fede oplevelser og flotte fugle, at man først kan bearbejde og fordøje det hele, når man er vel hjemkommet, sidder og slapper af uden kikkert og teleskop og bare lader alle indtrykkene passere revy for sit indre øje.

Herunder er der fotos af nogle af de padder og krybdyr, som vi også havde fornøjelsen af at se på vores tur.

Foto 8
Løvfros der blev fundet, da den var ved at krydse en skovvej ved Boeker Mühle Fischteiche

Foto 9
Grøn frø i Hermanns Kanal ved Binnen Müritz

Foto 10
Markfirben der soler sig ved Faulerort ved Hofsee

Foto 11
Stålmorm på skovvej lige nord for Boeker Mühle Fischteiche

Litteratur:

Jessen, Martin: Müritztur 19/5-23/5 2003 (ikke publ.)